

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Vacatione, Amissione, Et Extinctione Beneficiorvm ...

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

203. An, & quomodo constare debeat de simoniaca in ordine ad hoc, ut Iudex possit judicare vel declarare, hoc crimen commissum: vel etiam in ordine ad hoc, ut ex hoc capite beneficium impetrari ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74494](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74494)

didisset resignanti chirographum continens promissionem illicitorum; cum ex traditione illius scriptura non videatur consummata confidentia; cum id factum ad probationem promissorum: tradere autem scripturam pro probatione promissi, non est implere promissum: juxta quod Navar. in manual. c. 23. n. 105. Paris. n. 18. vide, & combina, quæ supra dicta de alia simonia conventionali.

Questio 203. An, & quomodo constare debeat de simonia commissa, vel etiam in specie de hac confidentia simoniaca in ordine ad hoc, ut index possit judicare vel declarare, hoc crimen commissum, vel etiam in ordine, ut ex hoc capite beneficium impetrari possit?

Respondeo primò in genere: impetrandum beneficium collatoris ex hoc capite, quòd simoniacè contulisset, difficulter id ipsum probare posse; cum non solum teneatur justificare pactum, in quo substantiatur simonia, sed etiam & sanè manifestè in executionem illius collatorem recepisse id, quòd sibi promissum fuerat, juxta cap. de hoc autem de simonia. Ac proinde talem impetrandum judicio suo oleum & operam perdere ait Lott. l. 3. q. 29. n. 150.

2. Respondeo secundò: ad probandum simoniae crimen commissum requiritur plena & concludens probatio, dum agitur ad effectum privationis (secus tamen est, quoties ex hoc capite agitur ad repellendum aliquem, ab affectatione beneficii nondum obtenti; eò quòd tunc sufficiant probationes leviores. Paris. de confid.) quamvis aliàs agatur civiliter Paris. de confidentia. q. 64. n. 14. dicens esse communem citatis quamplurimis. Idem omnino quoad hoc dicendum est de confidentia. Paris. ibidem n. 13. & 15. & 34. dicens id ita receptum esse ex interpretatione & stylo Rotæ, ut ubi non adducitur talis plenè concludens probatio, Rota semper pronunciet, pro non commissa confidentia. Sic sufficiens in hac materia non erit probatio dictum unius testis cum fama. Paris. n. 20. aut etiam cum præsumptione, qua oritur ex dicto alterius, qui particeps fuit criminis. Paris. n. 21. Unde nec admittitur dictum focii criminis. Paris. n. 22. & eodem tr. q. 66. n. 21. veluti resignantis post resignationem dicentis, se resignasse sub quibusdam conditionibus & modis. Paris. n. 24. Nec sufficit fama publica juxta Rotam in Tullensi Parochialis. 28. Maii. anno 1593. Paris. n. 23. Neque sufficit, testes deponere, audivisse se dicentem Titium, se futurum gratum; quia verba istiusmodi generalia non probant simoniam; Paris. n. 25. citans præter decif. Rotæ Sotum de just. l. 9. q. 8. a. 5. concl. 3. Neque sufficit testes deponere de solutione facta resignanti; quia potuit resignatarius solvere ex alia causa, & non constabat de pacto. Paris. n. 27. juxta cit. Rotæ. decif. in Tullensi illa: aut etiam, si deponant de perceptione fructuum facta à resignante, probat confidentiam, nisi pariter deponant de præcedente conventionne; quia potuit ex alia causa resignatarius solvere illos. Paris. n. 28. Neque ex mandatis reciprocis colligitur confidentia; cum non constet de pacto; Paris. n. 30. Neque etiam constaret de simonia per supplicationem, in qua Titius petebat absolutionem ab ea; cum talis per hoc non videatur confiteri simoniam; quia præsumitur id factum ad cautelam, & tollendum scrupulum; quia bonarum

mentium est timere, etiam ubi non est justa causa. c. 2. de observat. jejum. Paris. n. 32. & 33. citans Nartam. conf. 161. n. 15.

3. Respondeo tertio: de cetero simonia admittit omnes probationum species. Paris. loc. cit. n. 11. Puta, per notorietatem, juxta cap. manifesta. 2. 41. Castrop. de simon. l. 3. p. 27. nu. 1. Paris. cit. q. 164. nu. 7. notoria enim & quæ aperta sunt judici non egent probatione. l. 1. ff. de restit. in integ. & l. si verò. ff. qui satis & c. Paris. n. 8. & 9. Per evidentiam factis; cum quis in crimine comprehenditur. Castrop. loc. cit. Paris. n. 12. Per confessionem partium, videlicet resignatarii, & resignantis probatur simonia & confidentia, Castrop. loc. cit. Paris. de confid. q. 68. n. 1. & 6. dicens esse communiorem. Lott. l. 3. q. 29. n. 68. ubi: confessio partis, si judicialis est, dubium non est, illam superfluere. Idque etiam si confessio facta in judicio criminali. Lott. loc. cit. n. 69. Castrop. loc. cit. quòd autem confessio resignantis præjudicet sibi & resignatario, colligitur à DD. de confessione facta in judicio. Paris. ibid. n. 14. citans plures textus, ac dicens ex Mascar. de probationibus. conclus. 348. esse communiorem, & ideo Nav. conf. 66. de simon. tradere, quòd confessio resignantis dicentis & publicantis, quòd in tractatibus de resignatione intervenerint illicita pacta simoniaca ac confidentialia, non probat confidentiam; quia emanavit extra judicium, & nullus, præter ipsum hoc testatur. Tradit quoque Lott. loc. cit. à nu. 70. non fore confessionem sufficientem, si non emanavit ab ipso principali, sed per procuratorem; cum ea præjudicare nequeat principali, cujus respectu semper dicatur confessio ficta, non vera; habendam tamen pro confessione ipsiusmet principali, si facta esset per nuntium, id est, per habentem mandatum certum ad confitendum vel faciendum aliquid sic & sic, ita ut videri possit organum mandantis, & ejus viva vox. De cetero confessio resignantis facta ante resignationem de confidentia nocet resignatario. Paris. loc. cit. num. 9. citatis pluribus Rota decif. contra quamplurimos alios. Confessionem verò resignantis post resignationem factam (etiam, dum illa confessio non tenderet ad commodum resignantis) non præjudicare aut nocere resignatario, si vè non probare nec simoniam, nec confidentiam, tradit Lott. loc. cit. n. 74. Paris. pluribus citatis. à nu. 21. juncto nu. 11. Idque etiam si resignans post resignationem supplicasset pro absolutione sui à simonia, vel confidentia commissa cum resignatario. Paris. n. 23. Imò nec talis confessio, quæ fit petendo absolutionem, contra ipsum resignantem, probat simoniam vel confidentiam, Paris. n. 23. quamvis aliàs confessio resignantis, quancumque facta contra ipsum resignantem inducat effectivalem probationem. Paris. n. 12. citans C. Paris. conf. 58. nu. 8. vol. 1. Per famam, Per instrumentum, in quo adest promissio vel pactum, probatur confidentia, uti & alia simonia, Paris. de confid. q. 70. nu. 1. & 2. citans Sarn. decif. 4. l. 2. Mohed. decif. 124. Menoch. consil. 67. nu. 8. l. 1. Mascar. de probat. conclusionem. 1305. nu. 2. siquidem & alia crimina probantur per instrumentum; quoties delictum consistit in facto incorporato vel connexo ipsi instrumentum; ut in usura, hæresi. Paris. nu. 4. citans Clarum. l. 5. recept. sent. S. ulri. q. 54. & probatio per instrumentum dicitur propriè probatio c. forus. de verb. signif. Decius in rubric. de probat. ex n. 44. ac vera & firma, gl. in c. 1. de censibus. Paris. nu. 5. & 6. Quia & in

& instrumentum habens sua requisita, dicitur probatio probata, & veritas evidens, non probanda. Bald. *consil.* 176. l. 1. Paris. n. 7. & probatio firmior probatione per testes l. *hac consultiſſima, c. qui testamentum facere poss.* item est probatio omnium probationum praestantissima, adeoque de sufficiente justificatione pacti simoniaci per publicum instrumentum, non est ambigendum. Lott. l. 3. q. 29. n. 75. Per literas alias resignatarii scriptas resignanti vel alteri. Paris. *de confid.* q. 69. nu. 2. juxta Rotam in *Mindoniens. Canonizat.* 25. Octob. 1551. teste Caputaq. *decis.* 212. si enim confidentia probatur per conjecturas & praesumptiones secundum *Extray.* Pii IV. & Pii V. sufficienter & literarum, quae satis clare mentem nostram exprimunt. Paris. *loc. cit.* nu. 4. Nec obstat, quod delictum non probetur semipennis; id enim verum est, ubi delictum constat in facto separato à scriptura, ut homicidium, adulterium: secus, si consistat in facto conjuncto cum scriptura, ut haeresis, simonia, confidentia. Paris. n. 7. citans Clarum *ubi ante.* ac dicens, esse communioem in praxi receptam. Veruntamen debent literae tales, ut probent, esse recognita. Paris. n. 10. citans Card. Paris. *conf.* 54. n. 6. vol. 4. Item clara, secus est, si in cifra loquantur. Paris. nu. 12. juxta Rotam in *Britonoricens. commenda.* 12. Decembris. 1585. Per correſpectivitate, hoc est, quando unus actus fit propter alium, ut si renunciasti beneficium mihi, & ego consensi in pensionem, vel aliam remunerationem in tui favorem feci coram eodem Notario, testibus, eodem die in continenti; facit enim hoc sufficientem praesumptionem simoniae. Castrop. *loc. cit.* qui etiam ex Paris. *de resign.* l. 4. q. 9. n. 9. ait, id non esse sufficientem probationem, si diversis temporibus fiat.

4. Per testes probatur confidentia, estque haec probatio naturalis, & congruit cum jure divino, & ob id aliis probationibus dignior & validior aestimatur. Paris. *de confid.* q. 65. n. 1. Non tamen probant in hac materia confidentia absque juramento, sub quo astringi debent à iudice, antequam perhibeant testimonium. Paris. n. 15. ex Gabriel. *conf.* 184. nu. 9. l. 2. debetque pars adversa citari in horum testium receptione. Paris. n. 18. ex eodem Gabriel. *loc. cit.* dicta enim testium pro nihilo reputantur, si pars, cuius interest, non fuit vocata. c. 2. *de testibus.* non tamen ea citatione opus est, dum iudex procederet ex officio, & sic praxis in hac materia observat in processu informativo. Paris. n. 19. ex Mascard. *de probat. tom.* 1. q. 87. De cetero opus non est testes citari ad perhibendum testimonium, sed sufficit, ut producantur ad iudicem. Paris. nu. 20. Nec opus est ad probandam simoniam & confidentiam, ut testes sint omni exceptione majores; sed sufficiunt etiam criminosi & alii inhabiles. Paris. *de confid.* q. 66. n. 6. citans Mascard. *de probat. conclus.* 1306. n. 16. Nav. *in man. c.* 23. n. 110. contrarium tenente Lott. *loc. cit.* n. 65. ubi: pro justificatione pacti simoniaci ex testibus, praeparandi testes, qui non pariantur exceptiones considerabiles, quales essent excommunicati, vel eodem crimine simoniae irretiti, vel instigatores. item contra alios, quos citat Paris. n. 4. Patet ex constitutione Pii V. §. *criminosi, & ceteri omnes &c.* Et sic in crimine simoniae quaelibet persona indistinctè admittitur in testem, & exceptiones cujuscunque generis & qualitatis repelluntur, praeterquam capitalis inimicitiae & conspirationis. Pirh. *ad rit. de simon.* n. 28. argumento *cap. licet Heli. de simonia, &*

ibi. gl. Abbas. Felin. & DD. communiter; quia simonia, ut dicitur *dicto capite,* est majus crimen omnibus aliis (ob atrocitatem autem delicti licet quandoque transgredi jura, ut Innoc. communiter receptus in c. 1. *de confit.* referente Claro l. 5. *recept. sent.* §. 1.) & quasi majus haeresi, ad quam probandam quaelibet persona, etiam criminoſa & inhabilis, admittitur. Paris. n. 7. Estque simonia & confidentia de iis criminibus, quae solent occultè committi; quoties autem sumus in istis criminibus, & veritas aliter haberi non potest, testes minus idonei fidem faciunt, c. *veniens il. 2. de testibus.* ratione enim difficultatis illi testes recipiuntur, qui alias à testificando rejiciuntur, ut Roman. *conf.* 76. uti ideo laicus, qui alias ad accusandum vel ferendum testimonium contra clericum non admittitur, in criminibus exceptis, ut sunt simonia, haeresis, crimen laesae majestatis, admittitur contra clericum, si bono zelo justitiae, non ex odio procedat. Pirh. *loc. cit.* citans Redoan. *de simon.* p. 4. c. 5. nu. 9. Abbi. Butrio. Felin. & DD. communiter in c. *de ceterum. testibus.* & in criminalibus admittitur minor 25. annis, meretrices, lenones, alii; que infames. Paris. n. 11. Non tamen ad probandam simoniam, & confidentiam admittitur haereticus Paganus, Judaeus. Paris. nu. 17. citans Gloss. in c. *si Dominus. de simon. v. Catholicus.* Redoan. *de simon.* p. 4. c. 5. n. 13. neque admittuntur excommunicati, quia *cit. c. Heli.* loquitur tantum de criminosis, non autem de excommunicatis, qui indistinctè repelluntur à testificando. c. *decevimus. de sent. excom. in 6.* nisi in talibus specialiter in jure exceptis, ut quando agitur criminaliter in crimine laesae majestatis & haeresis. Pirh. *loc. cit.* n. 49. citans Abb. in c. *Heli. n. 10.* neque admittuntur indifferenter criminosi omnes in simonia, sed solum habentes qualitates requisitas in c. *per tuas. de simon.* quia unum crimen exceptum est magis privilegiatum quam alterum. Pirh. *loc. cit.* citans Abb. in *cit. c. per tuas.* n. 6. Neque etiam admittuntur ad probandam simoniam & confidentiam socii criminis, dum hi etiam sunt socii muneris, ob rationem positam in *cap. veniens. il. 1. de testibus.* Castrop. *loc. cit.* num. 20. Paris. n. 22. juxta Rotam in *Pampilon. Parochial.* 13. Julii. 1552. teste Caputaq. *decis.* 244. p. 3. Proceditque, etiam si ageretur de simonia civiliter. Paris. *cit. nu.* 22. citans Redoan. *de simon.* p. 4. c. 5. nu. 28. Item, etiam si hi testes socii criminis & muneris, nihil recepissent; quia sufficit, quod eis fuerit promissum. Paris. n. 23. juxta Rotam *ubi ante.* Secus tamen est, seu admittuntur socii criminis, dum non sunt simul participes muneris; speciale enim id est in his tribus criminibus exceptis, nempe haeresis, laesae majestatis, simonia; quod admittantur in testes socii criminis c. 1. *de testib.* in 6. & *ibi* DD. communiter Castrop. *loc. cit.* n. 3. Paris. n. 21. citans plures, ac dicens esse communioem. vide eundem de hoc puncto *de resign.* l. 14. q. 10. Neque admittuntur ad probandam confidentiam testes inimici. Paris. nu. 25. juxta Rotam in *Aguens.* 17. Martii. 1593. uti &, qui nimis audacter deponunt, ac nimis animosè loquuntur. Paris. n. 26. cit. Anchar. *conf.* 227. n. 5. Cravett. *conf.* 1. num. 9. & Rotam in *Imol. confidentia.* 24. Febr. 1592. Neque probatur simonia per testes de auditu, etiam de publica voce & fama, etiam si cū hac publica fama & voce ad sit unus testis. Paris. n. 27. dicens sic pluries resolutum à Rota. Porro licet alias testi unico non adhibeatur fides. c. *veniens. de testibus.* etiam si is esset in ma-

xima dignitate constitutus. Bellam. *decis.* 628. & etiam causa commissa esset conscientia alicujus. Alex. *conf.* 209. l. 6. *volum. ult.* ac ita de jure communi qualibet præsumpcio esset probanda per duos testes, conreltes. Paris. *de confid.* q. 67. à n. 1. ad probandas tamen præsumptiones & conjecturas de confidentia positas in constit. Pii V. sufficiunt singuli testes, uti id ipsum exprimitur in dicta constit. Pii V. §. *testes verò.* de quacunquere singulares singulas probare valent conjecturas, & præsumptiones. Paris. *nu. 5.* id ipsum autem, quod sufficiat in hoc unus testis, operatur difficultas probandi; uti idem exprimitur in dicta constit. §. *si quidam.* Paris. *n. 6.* Adeo quæ jam etiam, licet in criminalibus regulariter duæ probationes imperfectæ non jungantur ad faciendam plenam probationem; fallit tamen hoc in crimine hoc, in quo speciale est propter ejus gravitatem, ut probationes imperfectæ simul conjungantur ad constituendam probationem perfectam, sicut in civilibus junguntur. Paris. *n. 7. & 8.* citans plurimos. eoque facilius in præfenti casu probandæ simoniæ plures præsumptiones conjunguntur ad plenam probationem, quia hæc præsumptiones unaquæque semiplenè probat, nempe per unum testem. Paris. à n. 10. Et licet etiam, ut dictum, conjectura qualibet ad minus per duos testes sit probanda; potest tamen Papa in certis casibus statuere, ut sicut dicto unius testis; et si generaliter hoc statuere non possit in omni casu; cum id sit de jure divino, ut duo testes requirantur. Paris. à *nu. 21.* & plura de hoc, num unus testis sufficiat ad probandam unam conjecturam. Paris. *de confid.* q. 72. *per totam.* Veruntamen advertendum est ad hoc, quod Paris. in fine *cit. q. 67.* adjicit: *hodie autem in septimo decretalium in hac parte reformatur hæc institutio, & statuitur, ut duo testes requirantur & optimâ ratione.* Idem ait q. 72. in fine, hanc constitutionem esse reducendam ad terminos juris communis, ut duo requirantur testes, & ideo die 5. Augusti, 1593. in congregatione fuisse resolutum, reformandam in hoc hanc constitutionem, quam reformationem ad susum vide apud eundem q. *ult. de confident.* unde ait Lott. *loc. cit. nu. 66.* non sufficiunt testes singulares; cum in hac materia simoniæ singularitas adeo detrahar fidem testibus, ut nequeat conjungi cum semiplena probatione, puta, famâ, nisi concurrant alia admittenda.

5. Denique ad probandam Simoniam & confidentiam sufficiunt conjecturæ & præsumptiones & signa, exprimiturque id in constitutione Pii V. estque communis & recepta in praxi omniura sententia. Paris. *de confid.* q. 71. n. 1. & 2. & 19. Castrop. *loc. cit. n. 2.* Lott. l. 3. q. 29. n. 54. Siquidem probatio, quæ fit per conjecturas & præsumptiones, est vera & propria probatio. Paris. *ibidem. n. 28.* Et hæc probatio probari solent sufficienter, quæ secreta inter amicos tractari consueverunt. Paris. *n. 5.* Lott. *loc. cit.* Item quæ sunt dolo ac fraude; eò quod hæc & similia sint difficilis probationis, ut pluribus exemplificat Paris. à n. 6. Simonia autem, & magis confidentia sunt de his, quæ secretò, dolo aut fraude fiunt. Paris. *nu. 14. & 15.* Item etiam in criminibus requirantur probationes luce meridiana clariores. l. *sciatis cuncti. c. de probat.* in hoc tamen sufficiunt conjecturæ & præsumptiones propter ejus atrocitatem; cum sit de criminibus exceptis, simonia etiam commissa tantum in beneficio. Paris. à n. 23. Castrop. *cit. nu. 2.* Unde jam ex præsumptionibus & conjecturis po-

test iudex procedere ad condemnationem, & declarare collationem & præsentationem confidentiarum aut aliter simoniam; & committentes incidisse in penas constitutas constitutione Pii V. Paris. *n. 42.* dicens ita communiter per omnes observari & praticari, Quoties enim præsumpcio est posita à lege (ut est in præfenti) potest ex ea sequi condemnatio, etiam capitalis juxta communiorem; Clarus l. 2. *recept. sent. §. ult. q. 20.* licet aliàs regulariter ex præsumptionibus, etiam indubitatis, non debeat quis condemnari juxta communiorem, apud eundem Clarum, & Decium *conf.* 175. n. 8. Paris. *n. 43.* Probatum autem confidentia per conjecturas & præsumptiones positas in constit. Pii V. §. *ad probandum.* ubi in 4. casibus Pius V. ex verisimili præsumit, & habet pro veritate & confidentia illud factum, donec probetur contrarium. Paris. *n. 44.* Ut verò conjecturæ, & præsumptiones, & signa probent confidentiam & simoniam, debent esse evidentes, claræ, sufficienter concludentes, & reum de crimine convincentes. Castrop. *loc. cit.* Paris. à n. 53. citans plures AA. & Rotæ decisiones; adeoq; violentæ, ut Lott. *loc. cit. n. 57.* ex Alciat. *conf. 2. n. 4. l. 1.* Debent etiam esse necessariò importantes simoniâ, ita ut nihil aliud importare possint. Paris. *n. 56.* neque sufficit unica conjectura vel præsumpcio probata per unicu testem, ad plenam probationem confidentiæ vel simoniæ, ut iudex possit devenire ad condemnationem; sed ad minimum requiruntur duæ per singulares testes probata. Paris. *de confident.* q. 73. *num. 1. & 5.* citans Nav. in *man. c. 23. sub. nu. 110.* Mascard. *de probat. conclus.* 1306. Castrop. *loc. cit.* juxta quod exprimitur, in ipsa constitutione Pii V. §. *testes.* ubi: *Plures hujusmodi præsumptiones & conjecturæ plenam faciunt probationem in prædictis.* Addeque Castrop. quod qualibet præsumpcio & conjectura debeat esse in suo esse perfecta & omnino convincens, & aliàs fore nullius momenti. hinc ait Lott. *loc. cit. à n. 58.* ex Alex. *conf.* 64. n. 4. unamquamque probandam ad minus per duos testes omni exceptione majores, ita ut inde resulter evidentiæ facti, quæ uti regulariter exigitur ad convincendum reum, ita & in hoc atrocissimo crimine sit præcisè necessaria, ut Clarus §. *Simonia.* neque jungendæ præsumptiones, ita ut ex pluribus illegitimis probationibus una convalescat. Castrop. *loc. cit.* citans Menoch. *de præsumpt.* l. 1. q. 46. Lott. *loc. cit. n. 62.* ex Alciat. *loc. cit.* dicens ab hac regula non recedi, etiam si agatur civiliter. Mascard. *de probat. tom. 3. concl.* 1224. n. 33. & ac proinde in conjecturis ac præsumptionibus appositis in constitutionibus Pii IV. & V. ad probandû crimen confidentiæ convenire DD. non quamlibet ex his sit probata inducere probationem evidentem commissi criminis, sed quamlibet ex his rectè probatam inducere præsumptionem, & aliis concurrentibus conjecturis plenam probationem: Quamvis dicat Paris. *nu. 6.* singulare esse in hoc crimine, ut probationes imperfectæ (qualis de jure communi est quælibet conjectura imperfectè probata, nimirum per unum testem) simul jungantur ad plenam probationem. Nihilominus etiam, dum una præsumpcio seu conjectura foret probata per duos testes, sufficere in hoc casu pro plena probatione, docent plures hanc rationibus. Primò: quod Pius V. dum plures requirit præsumptiones, intelligat id de his, quæ probantur per unum testem. Secundò: quod major sit probatio, quæ fit per unam præsumptionem formiter,

